

ЕРГОНОМІЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ РЯТУВАЛЬНИКІВ З УРАХУВАННЯМ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ РИЗИКУ

Ващенко В. О., здобувачка

Шароватова О. П., канд. пед. наук, доц.

Національний університет цивільного захисту України

Діяльність рятувальників пов'язана з підвищеним ризиком, значним фізичним і психоемоційним навантаженням. Робота у стресових та екстремальних умовах вимагає високого рівня концентрації, швидкості реакції та витривалості. Тому одним із пріоритетних напрямів забезпечення безпеки праці є ергономічне проектування робочих місць, яке враховує психофізіологічні особливості працівників.

Ергономічне проектування робочих місць – це науково обґрунтований процес створення умов праці, які забезпечують максимальну ефективність діяльності людини при мінімальному фізичному та психічному навантаженні. Основна мета ергономіки полягає у гармонізації взаємодії людини, техніки та робочого середовища, створення таких умов праці, які дозволяють забезпечення зручних і функціональних умов праці, що відповідають стандартам безпеки, фізичним та психічним можливостям працівників. Комплексний підхід до ергономічного проектування поєднує фізичні, психофізіологічні й організаційні аспекти, забезпечуючи високий рівень безпеки та ефективності праці. Раціональна організація робочого простору та засобів діяльності сприяє зниженню професійних ризиків, підвищенню ефективності роботи та збереженню здоров'я рятувальників.

Фактори, що впливають на психічний та фізичний стан працівника (стрес, перевтома, сенсорне перевантаження, емоційне виснаження), значно впливають на якість виконання службових завдань. Необхідно передбачати режими відпочинку та відновлення для профілактики психоемоційного виснаження. Систематичні тренування, що моделюють екстремальні умови, дозволяють адаптувати рятувальників до навантажень і формують психологічну стійкість.

При створенні робочих місць важливо враховувати індивідуальні особливості працівників – фізичні, сенсорні, когнітивні та емоційні характеристики (рівень уваги, швидкість реакції та пам'ять; тип нервової системи (схильність до стресу, стійкість до монотонності); фізичну витривалість і працездатність).

Важливим є урахування антропометричних параметрів рятувальників (зріст, довжина рук, постава) при розміщенні обладнання, інструментів і засобів захисту. Раціональне планування простору забезпечує швидкий доступ до необхідних приладів і знижує ймовірність помилок у стресових ситуаціях.

Ергономічна організація візуального та акустичного середовища (оптимальне освітлення, мінімізація шуму) сприяє покращенню концентрації

уваги. Важливим є підтримка фізіологічного комфорту за допомогою регулювання мікроклімату, зручного екіпірування та вентиляції.

Використання сучасних ергономічних технологій (сенсорні системи моніторингу, автоматизовані панелі управління) зменшує прояв людського фактора.

Отже, ергономічне проектування робочих місць рятувальників є важливим напрямом удосконалення системи охорони праці в підрозділах ДСНС. Урахування психофізіологічних факторів ризику підвищує професійну надійність персоналу, сприяє профілактиці стресових станів та зменшує кількість нещасних випадків.

Комплексне впровадження ергономічних принципів у практику рятувальних служб сприятиме збереженню життя, здоров'я і працездатності фахівців, а також підвищенню ефективності їхньої діяльності у надзвичайних ситуаціях.

ЛІТЕРАТУРА

1. World Health Organization. Occupational health: Ergonomics and human factors. WHO Report, Geneva, 2021.

УДК 614.8

ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНІ РОБОЧІ МІСЦЯ

Великий А. О., здобувач,

Шароватова О. П., канд. пед. наук, доц.

Національний університет цивільного захисту України

Екологічно безпечне робоче місце – це середовище, в якому мінімізовано негативний вплив виробничих процесів на здоров'я працівників і довкілля. Концепція таких робочих місць поєднує принципи сталого розвитку, ергономіки та охорони праці, спрямовані на збереження фізичного й психічного благополуччя людини.

Основними принципами створення екологічно безпечного робочого місця називають:

- зменшення шкідливих викидів та забруднень: використання екологічно чистих матеріалів, енергоефективних систем освітлення та вентиляції, очищення повітря і води від токсичних домішок;

- раціональне використання ресурсів: енергозбереження, повторне використання матеріалів, сортування та утилізація відходів відповідно до екологічних стандартів;